

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Az ár: évi negyedszer 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhétes sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőhöz csatolandó.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

A „Botschafter“ előfizetési programja.

(D) Azt mondják, hogy a fenne említett lap az államminiszter ur félhivatalos közege, és így nyilatkozásainak s irányának mindenki kénytelen némi fontosságot tulajdonítani; az is áll továbbá, hogy minden évnegyed közzétételével a lapok nyomat földet ígérnek, jó arcot csinálnak ellenfeleiknek is azon esetre, ha soralkból előfizetőket remélnék, egy szóval mindent elkövetnek, hogy a mostani nemzedéket, a mely pénzinségbe és politikai apathiába esett, valahogyszint három-négy-öt forintnyi kiadást követelő nemzetműveltségi lelkesedésre, vagy politikai kíváncsiság kielégítése iránti belépti jegyek vásárlására buzdítsák.

Igy az előfizetési programok ígéreteire nézve mindig némi támaszkodás fog el, annyival inkább, mert az ígéretek oly általánosan vannak tartva, hogy az ember ezen általánosság alá a maga szempontjait is szint-ny beférkeztetheti.

A „Botschafter“ azonban éppen hatalmas patrociniuinál fogva ily csatlékek előtárlására nem szorul. Programjában tesz ugyan jó ígéretek, nagy elismeréseket; de corollaruma árulja el aztán vég célját.

„Ha bármi a német osztrák nemzetiség önzete mellett buzgunk, (írja a „Botschafter“ előfizetési felhívásában), mind a mellett a felsőbbbség minden gondolata távol van tőlünk. Mi akarjuk Austria egyesítését Németországgal, mi sürgetjük a német szövetség reformját, s épp azért legkevésbé sem vagyunk merev centralisták; mi igényt tartunk arra, hogy Austria nem német törzsei ügyeikhez szölesszen, s törekszünk oly indítványozásokra, melyek által a Magyarországi kiegyenlítés és egyetértés előidéztessék, s időről időre minden oly kien-geztelési indítványt kezdet fogunk, mely a Lajthán túlról indul. Mi a magyar kérdést éppen oly fontosnak tartjuk, mint a német kérdést; de azt hisszük, hogy azoknak éppen belső összefüggésük miatt egyszerűen lehet és kell megoldatniok. E szerint a mi programunk: mi akarunk egy hatalmas, erős, szabad, önkormányzatilag megosztott Austriát, Németországgal a legszorosabb összeköttetésben.“

Azt mondja tehát a „Botschafter“ legelőbb is, hogy a német felsőbbbség minden gondolata távol van tőle, s im már felhívása végén elárulja, mikép neki nem elég, hogy Schleswiget a német bundba bekebelezték, hanem be kell oda a legszorosabban bekebelezni a magyar királyságot is.

Kérdhetnők itt a „Botschaftertől, hogy ha ő nem akar német supremáciát, sőt még a Magyarországgal kiegyenlítésre is törekszik, hogyan akarhatja a magyar királyságot a német Bunddal a legszorosabb szövetségbe hozni, hogyan akarja ezen királyság önállóságát annyira megszüntetni, hogy a hat-hét millió magyar két millió oláh, ugyan annyiszor szláv, a negyven millió német bundjába bekebeleztesse, a hová a magyar királyság soha sem tartozott, s ezen oda csatoltatást Németországgal soha sem obajtotta, sőt a XVI. századtól fogva ezen eszmének mindig ellene nyilatkozott, és napjainkban is a poroszok genialis államminisztere egészen ellenkezőleg tanácslá a monarchiának, hogy súlypontját Magyarországon keresse?

Valjon ezen magyar királyságnak lehetne-e legkisebb önállósága, ha egyszerre Austriával együtt a német szövetségbe berántanak. Mi nem tagadjuk a „Botschafter“ nagy

német“ eszméjének nagyszerűségét. Kérdéses kívül, ha Austria, mely most csak tízmillió lélekszámmal áll a német bundban, a helyetti uralkodója harmincz millióra menő összes birodalmával léphetne be oda, a régi római császárságnál hatalmasabb új német császárság alapját vetné meg, s pár évtized alatt hetven millió nép ura lehetne Austria.

E nagyszerű kilátást azonban ostromolja azon historiai királyságok népeinek geniusza, a kik nem Austriának, hanem az Austriával közös dynastiának alattvalói, s a kiknek ügye éppen azért vált a „Botschafter“ által is a „német kérdéshez“ hasonló fontosságúnak elismert „kérdéssé“, mert történelmi önállásukhoz ragaszkodnak.

És ha még ezen népek geniusát elnémitani lehet is, s a szabadság ígéreteinek káprázató csillámaival aranyport binthetnek Európa szemeibe, midőn ezen nemzetek sorsát amannak diplomatiája észleli; vajon hiheti-e a „Botschafter“, hogy Poroszország feladja porosz érzelmét egy nagy német érdelemért, s elnézi, hogy a német bundba most Poroszországhoz hasonló Austria egyszerre háromszorosan akkorává nőjje ki magát?

De ha Poroszország egész nemzeti önfeledéssel meghódolna a nagy német egység eszméjének, mint Nápoly meghódolt az olasz egységnek. Valjon ily faji nagyságot, a mely negyven milliónyi nemzeti erejéhez harmincz millió idegen nemzetiséget kapcsol, s így Európa közepén két-három akkorává válik, mint a legnagyobb európai hatalmak az orosz-szon kívül, eltűné-e az európai egyensúly feltett érdeke ezen roppant coalitiot?

Bizonynyal nem ez az útja, a melyen a magyar kérdést megoldhatni. Austriának nem theoretikus, hanem valódi szabadságvágy kell, s a suprematia kerülését ne csak ajkukon, hanem szívükön hordozzák valóban az osztrák politikusok.

Vivjanak alkotmányos nagyságot és jóllét Austriának, ne avatkozzanak Austria politikai azon ügyekbe, melyek csak hozzájuk és uralkodónkhoz tartoznak, s bizonyára úgy a magyar, mint a német kérdés sokkal gyorsabban, s sokkal maradandóbb nyugalmat biztosítóg meg lesz oldva, mint a hogy azt ily új állam chimérákért erőszakos eszközökkel megoldani lehetne.

Mig Austria uralkodói a császárság tartományai felett teljhatalommal uralkodtak, nem gondolkodtak ős constitutionknak, s általában királyságnak önállóságának s historiai jogának megsemmisítésén; az egy József császáron kívül a dynastia minden tagja szent clemendiumának tartá szent István apostoli koronáját, mely ezer év óta Európa legnagyobb uralkodóinak fején diszlott.

A dynastia egyik tagja sem habozott a koronázás ünnepein szavával s esküjével biztosítani a magyar királyság integritását, önállóságát s általában ős szent alkotmányát.

És im midőn a mostan uralkodó f e l s é g nemes és valóban atyai elhatározása által Austria örökös tartományai felett saját császári házában absolutistikus hatalmát megszüntette, és ama tartományok közül kiválasztotta állítá fel császári trónja körül, az alkotmányos életre felszabadult nép legelső gondolatja volt a magyar királyságot magával minél inkább amalgamálni, s ma már a „Botschafter“ nyílt programban a német bundba is be akar bekebelezni.

Ily célra bizonynyal nem fognak a Lajthántulí kiegyenlítési programok keletkezni, melyek mellett a „Botschafter“ kardot kössen, és ily cél ellen, ha a komoly törekvések méltó aggodalmat költenének, hamarabb kar-

dot kötne a porosz közvélemény, mintsem alkalma lehetne a „Botschafter“-nek a nagy német egység utáni rajongás örömtünepének csak egy óráját is megtünnepelhetni.

A kolozsvári ev. ref. főtanodai ifjuság gazdálkodó egylete.

Bármely nemzet jövője az értelmi fejlődés és az anyagi jólétől függ. Az értelmi fejlettség szüli az államokban a magán és közvagyon tisztá ismeretét, ezek tiszteltbentartását s a jó erkölcsöt; az egy célra, a boldogságra törés mindmegannyi segéd eszközeit. Azon államban, hol nem ismerik tisztán az egyéni jogokat, meglazul a különböző elemeket összetartó káposcs, s az állam minden tagja saját személye rabjává lesz; mert folytonosan személyi és dologi jogai felett kell örködni. Az egyéni bátortól eltűnik, s az ember a boldogság egyik kellékétől, a társas élettől van megfosztva.

Az anyagi viszonyok ziláltsága, nyomasztólag hat a kedélyre, s gátot vet az értelmi fejlődés elé. De másfelől vágyat ébreszt a kebelben a mások vagyonai elcsatolására, hogy a zilált viszonyon segítve legyen, s az erkölcs útjába mély, tátongó örvényt nyit, s ha semmi egyéb ok nem tudott megtörni egy nemzetet, megtöri azt a szegénység.

Az értelmi fejlődés és anyagi jólét tehát párosítva adják a boldogságot, a jövőt.

Értelmünk fejlesztési, utat nyitottak számunkra ősünk, midőn iskolákat állítottak fel, s fennmaradásukért áldoztak. A megnyitott uton félrelépés nélkül haladni, a mi feladatunk. Ezt tenni, ősünk iránti hálánkat szorgalommal, előmenetellel bizonyítani be, szoros kötelességünk.

Az anyagi jólét főfeltétele, a takarékos-ság hazánkban még eszmélet is csak egy révid évtized szüleménye. Ez eszmét felkarolni, ezt valóítani korunk egyik feladata. Ez eszmét léteíteni állott fel helybeli ref. főtanodánkban „a kolozsvári ev. ref. főtanodai ifjuság gazdálkodó egylete.“

Igaz ugyan, hogy egyeletünk még eddig csak elméletileg áll fenn, mert a jelen percekben a kivétel, gyakorlati alkalmazás nehézségeivel küzd.

Egyeletünk egyfelől a M.-Vásárhelytől már fenálló egylet példájára, másfelől egyik jeles tanárnak buzdítására állott fel és alakult meg. Az egyletet szabályozó és az iskolai előjáróság által megerősített 34 cikk közül nevezetesebbek a következők. Jegyzőkönyvi k i v o n a t.

1) Az egylet célja: a kiadásokban takarékos-ság, az által az anyagi jólét előmozdítása, ezzel kapcsolatban a szűkség s a velejáró erkölcsi hanyatlás kiküldése, e mellett a külső csinos-ság, tisztaság és egyöntettség.

3) A cél elérésére eszközök: Az egylet tagjai kötelezik magukat az egylet által meghatározott kelmékből, s csakugyan az egylet által állított szabás ruhákat viselni.

A kelmék jósága és célirányossága. Egy évi szerződvényre lép az egylet egy szabóval, ki az öltönyökhöz meghatározott kelméket saját költségén meghozassa, azokból a kívánt ruhákat elkészítse s az illetőknek átadja. E szerződés a kötelezettségek pontos nem teljesítése esetében a megkárosított félnek törvény útján nyújtott teljes elégtétel mellett felbontható.

4) Az egylet gyűléseken, hol az egylet vagyoni állapota s kezelési módja felett örkődik, más ezen gazdálkodó egylet eszméjéhez rokon takarékos-sági eszmék felemelése, indítványba tétele s azoknak megvitatás után el vagy nem fogadása elősegíti az egylet célját.

5) Az egyletnek tagja lehet minden tanuló a VI. középiskolától felmenőleg, ki szülei vagy gyámi írásbeli beleegyezés után nevét sajátkezűleg beírja az egylet jegyzőkönyvébe, s ez által kötelezi magát az egylet szabályainak pontos és hű teljesítésére.

8) A tagok adományozása után egy közpénztár állítatik fel, melybe minden tag köteles akármely egyes öltöny árának felét a ruha megrendeléséig vagy egyszerre, vagy kisebb részletekben előre, a másik felét hasonlólag vagy egyszerre, vagy kisebb részletekben egy bizonyos időre, legfőkébb 5 hó alatt, havonkénti egyenlő részletekben befizetni, a miből fizetődik a szabó.

A tanodai évek végén kötelesek a tagok tartozásukat teljesen kifizetni, ha a meghatározott idő rájuk nézt nem is lenne eltelve.

11) A tanári karbólválasztott elnök főfelügyelete alatt áll az egylet összes hivatalos személyzete. Összehívja a választmányi és közgyűléseket, azokon elnököl, felügyel a tanácskozás rendjére, képviseli az egyletet az egyeten kívül személyileg vagy testülettel szemben. Aláírásával hitelesíti a jegyzőkönyveket.

12) Az ügyvezető az elnök távollétében elnököl. Az ellenőrök aláírásával ellátott nyugtára megrendeli a ruhákat. A ruhák jóságát megvizsgálja. Az egylet tagok panaszait, a ruhákát illetőleg elfogadja s elgigátja kellőleg.

13) A pénztárnoknál áll egy veszélymentes pénztár. Az ellenőröktől aláírt nyugták mellett teszi bevételeit és kiadásait. A bevételekről és kiadásokról az egylet által formulázott jegyzőkönyvben pontos számadást vezet. A keze alatt álló összegről bármikor számol.

14) A pénztárt bármikor megvizsgálhatják; de havonként egyszer megvizsgálni tartoznak az ellenőrök; a vizsgálat eredményét a választmány elé terjesztik. A tagoktól felszedett pénzt nyugták mellett a pénztárba rögtön leteszik. A szükséges kiadásokat a választmány megszavazása után megteszi.

15) A gyűléseken jegyzőkönyvet vezet a jegyző. A gyűlések határozatait a felolvasás után hitelesített és hitelesíti. Mind a választmány, mind a nagygyűlés összehívásáról rendelkezik. A gyűlések tárgyait a tagoknak előre tudtul adja kihirdetés vagy nyilvános helyre függesztés által.

16) Az egylet önmaga kormányozza magát. Ezt teszi közgyűlései és választmánya által.

17) Minden szünidő előtt másfél héttel van az egyletnek egy közgyűlése (az elnök rendkivüli gyűléseket is hirdethet), melynek idejéről, és az általa tárgyalandó ügyekről az elnök tudtával értesítettnek a tagok.

18) A közgyűlés választja a hivatalnokokat és 8 választmányi tagot. Mind a hivatalnokok, mind a választmányi tagok titkos szavazással választatnak. Az egylet nevezetesebb ügyeiben a választmány megvitatott előterjesztése után a közgyűlés határoz, mint pl. a kelmék, a ruha állásának meghatározása, a szabóval és más érdekelt tagokkal a szerződés megkötése stb. Az egylet hivatalnokai és választmánya a közgyűlésnek számot adnak a lefolyt működésekről. A közgyűlés határozza a választmány határozata ellen hozza főlegbeztet ügyekben.

21) A választmány áll az egylet hivatalnokából és 8 választmányi tagból.

23) A választmány havonként rendszerint egyszer összeül és tanácskozik az egylet ügyei felett. Az elnök szűkség esetében bármikor összehívhatja a választmányt. A választmány rendelkezik a kiadásokról.

27) A szabályokon változtatni a körülmények szerint a választmány tesz indítványt.

28) Az egylet minden tagja felhívatik az egylet javát előmozdítani a kötelezettségek és kötelezettségek pontos teljesítése által.

29) A közgyűléseken az egylet minden tagja egyenlő tanácskozási és szavazási joggal bír.

31) Ha az egyletből valaki önkéntesen ki akar lépni, be kell bizonyítania azt, hogy minden az egylettel szemben felvállalt kötelezettségeinek eleget tett. Ezután fölmenti a választmány.

Ezen alapon igyekezünk egyeletünket fenntartani, virágzóvá és céljának megfelelővé tenni.

A gyakorlati kivétel nehézségei is kevesebbnél, mióta egy sept. 27-én tartott nagygyűlés megállította a ruhák kelméjének milyenségét, és az árak azon fokát, melyen fellül a ruhákért való kiadásaiab nem megy az egylet. Így például ünneplő ruhának határozott a törvényes fekete peruvien atilla, fekete doszkin nadrág és mellény. Az egész rendbeli ruha kerülni fog 30 frtba, míg ez előtt adtuk érte 44 o. é. frtot. Viselőnek: szürke nadrág és mellény 9 frt 68 kr. Azon felül beltenke 5 frtért. Mig eddig került viselő ruhánk 24 frtba.

Téli felső ruhánk kerül 25 frtba azon kelméből, melyért mint külön álló egyének 36-40 o. é. frtot fizettünk.

Ez árakért a kívánt ruhákat megkészíteni

többen ajánlkoztak, de egyetünk Klatrobecz, Krémer és Reil urakkal lépett egységre. Így egyetünk a gyakorlati kivétel külsőben áll. Hisszük és reméljük, hogy még e hét folytán ruhákat készíthetünk. Egyetünk tagjainak száma már meghaladja a 100-at.

Reményünk teljes, hogy czélunkon áldás leend.

Adjá Isten! ugy legyen.

Az egyet jegyzője.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A Kálvin halála emlékére szentelt ünnepély és köz sz. zsinat alkalmával tartott szent beszédek és ima küzelebről megjelentek nyomtatásban, egy füzetben, következő czim alatt: „Egyházi beszédek az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház közzsínatján.” Kiadott a közsínat határozatából. Ára 50 kr o. é. A tiszta jövedelem a „Kálvin-alapítvány” létesítésére fordított. Ezen 58 lapra terjedő s ugy hiszünk minden protestans ember szívéhez, lelkéhez szóló becses füzet tartalma: „Ima s egyházi beszéd közsínat megnyitására”, ft. püspök Z. Bodola Sámuelöl; „Az isteni és emberi” egyházi beszéd, nt. Nagy Péteröl; „Egyházi beszéd, papzsentesléskor”, ft. püspök Z. Bodola Sámuelöl. Ritka élvezet, igazán megörökítendő, megszerezni méltó szellemi kincs kínálkozik ez emlék-gyűjteményben minden igazán vallásos protestans emberre nézve. Egyesek és testületek — ugy reméljük — valóban sietni is fognak ezt megszerezni mind magok a beszédek nagy becsü voltáért, mind pedig a jótékonyozás iránti tekintetből. Ez alkalmi egyházi beszédek közrebeosztásában — mint ez a füzet elején ki van fejezve — kettős czélja volt a közsínatnak; u. m. alkalmat kívánt nyújtani minden buzgó híveknek, hogy tehetségük szerint járulhassanak a m. egyház-főtanácstól tervbe vett Kálvin-alapítvány létesítésére, a melynek kamatai külföldi protestans egyetemre menő ifjaink segélyezésére levén fordítandó, anyaszentegyházunknak kétségkívül bővön megozandja gyümölcseit a protestans vallásos miveltetés és felvilágosodás terjesztésében; továbbá az is volt óhajta a közsínatnak, hogy erdélyi református anyaszentegyházunk minden egyházaiban maradjon fenn, e beszéd-gyűjtemény által némi emléke az év folytán tartott háromszáz éves nagyszerű ünnepélynek; mely kettős czél elésegülésére közremunkálni anyaszentegyházunk mind egyházi, mind világi tagjai ezennel atyafiságos tisztelettel felkérnek.

— Pesten egy egyet van alakulóban, mely „betegket, előrehaladt kornakat s férjhezmenő baidonokat segélyező egyesület” czime alatt feladatul tűzte ki magának, az egyet tagjait, valamint azok nejeit s törvényes gyermekeit megsegédesük esetében az egyet orvosai által orvosoltatni s ingyen gyógy-szerekkel ellátatni; a beteg egyetli tagok hetenkinti pénzsegélyben is részesíttetnének, kimulások esetében pedig az egyet nem csak tisztességes temetésről gondoskodnék, hanem a hátrahagyott nőnek s gyermekeknek pénzsegély is nyújtatnék, kibazsítandó lányoknak hozomány biztosítatnék; végre igazolt tehetetlen agg korban a tagok megfelelő hetenkinti segélyt nyernének, mely kedvezményekért a tagoktól időszakonként bizonyos előre meghatározott díjak szedtetnének.

— A magyarországi törvénykezés újjaszervezéséhez. Ily czim alatt az „Österr. Ztg.” egy hosszabb cikket közöl, melyben Magyarország jelenlegi elviselhetlen állapotát mutat, e helyzetnek okait elemzi, és okoskodásainak sommáját e kategorikus nyilatkozatban pontosítja össze: „Vagy meg kell nyugtatni a kedélyeket azon nyilatkozat által, hogy semmi sem fog történni, vagy pedig gyorsan kell cselekedni.” Ugyan e tárgyrol a „P. Bote” azt írja: „hogy állították ugyan, hogy a törvénykezési szervezést legközelebb ki fogják hirdetni s már neveket is említettek, de e hírek legalább is elhamarkodottak.”

— Haydn, a híres zeneszerző zongorája, melyen a többiek közt a „Teremtést”, „Évszakot” komponálta, jelenleg, — a mint a „V. U.”-nak írják, — Győrött van és eladó. Egy ottani lakos fölkérte a pesti nemzeti múzeum igazgatóságát, hogy ilyen kincset ne engedjen kivitni a hazából; ennek itt, a mi múzeumunkban van igazi helye; onnan azonban — fájdalom — azon értesítést nyerte, hogy eme nemzeti intézetünk nines oly kedvező anyagi helyzetben, hogy csupán kegyeleti tárgyért áldozatot hozhatna. Így a mi nemzeti intézetünk anyagi körülmények miatt megtenni nem bír, egyesek áldozatkészsége pótolhatná!

— A karlovitzi synodus. A Karlovitzról érkező legújabb hírek megerősítik az előbbi tudósításokat, hogy az oláhok hierarchiai elválása a szerbektől elvileg el van ismervé, s a bizottmányok a terület s az egyházi vagyon elkülönítésén dolgoznak. Különbö a zsinat munkálataiban tökéletes szélséden állott be. Az ügyben döntő lépés csak akkor várható, ha a zsinati tilések jegyzőkönyve Hackman-bukovinai püspök külön szavazatával Bécsbe felterjesztetvén, az illető helyen határozat-

hozatal tárgyát képezik. Hackman püspöknek ez említett külön indítványa szóról szóra következőleg hangzik: „Legfőbb vezére: Az összes austriai görög keleti particularis egyházak egysége, azután azonban suum cuique. Ebből következik, hogy a görög-keleti egyház Ausztriában három közigazgatásilag autonóm particularis egyháza oszlanék és pedig 1) a szerbre, 2) az oláhra Erdélyben, és 3) a bukovinaira. A szerb egyház közvetlenül patriarchája alatt, az erdélyi metropolitája alatt a suffraganeusokkal is a bukovinai is metropolitája alatt állana, de suffraganeusok nélkül. A vallási s feyelemi, valamint mindazon ügyekben, melyek lényegesen az egyház egységéhez tartoznak, a három particularis egyház Ausztriában csak egy általános egyházat képezne s a szerb patriarchát ismerné el primásának. E primásnak kötelessége és joga lenne évenként legalább egyszer a birodalom valamely főhelyén „általános zsinatot” összehívni. Minden particularis egyház „saját zsinatját” (tartományi zsinat) a canonicus szerint évenként legalább egyszer megtartaná, s ebben közigazgatási ügyeit függetlenül, a vallási s feyelemi ügyeket azonban az általános zsinattal való alárendeltségben tárgyalná, minél magától értetődik, hogy az e gyűlésre meghívott papoknak a püspökkel szemben csak tanácskozási joguk van. A bukovinai egyház fejét, a metropolitát, az ősrégi szokás szerint a cecrus, a nemesség s a nép képviselői választanák, a fejedelem megerősítené, s az austriai görög-keleti egyház primása felszentelné.

— A magyar „dunai társulat” eszméje, melyről napjaink egy ideig hallgattak, nem aludt el. Mint a „Hírök”-ben olvastuk, a vállalat élén gr. Zichy Ferdinánd, Korizmes László, Kochmeister Fr., Schossberger, Nadler János és Vilmos s több kereskedő áll.

— (Becsés emlékiratok.) Báro Józsi Miklós jelenleg emlékiratain dolgozik. A munka Heckenast Gusztáv kiadásában nem-sokára sajtó alá kerül.

— A tudós Gist János a „Faunus” czimű természettudományi folyóiratban írja, hogy Angers környékén 1832-ben egy 17 éves leány volt látható, kinek teste felső része kék volt. Ezen leány bőre oly körülmények között, midőn más nők elpirulnak, élénk kék színt váltott.

— A Kölcsey-ünnepélyről a szatmári „Tárogató”-ban egyes jellemző adatokat olvassunk. Míg a szép ünnepre még a távol vidékről is érkeztek vendégek, kik részt akartak venni a haza egyik nagy fiának emlék-ünnepén: addig Szatmárból néhányan, a szerintök talán mégis bekövetkezhetté tünt-

tésektől felve, nagy ovatosan odább állottak. Szép ellentéte e circumspectus magaviseletnek az ottani hid- és kövezetvám haszonbérletének, Horvát Andrást urnak azon tette, hogy az ezen ünnepélyre megérkező vidéki vendégektől az öt megillető vámdíjat ez alkalommal nem akarta felvenni. A szerencsétlen városi raboknak is kijutott az ünnepélyből egy kis élvezet, a mennyiben illetőségükön felül fél font hússal többet kaptak ebedre.

— Uj magtárak. A „Pol. Ujd.”-ban olvassuk, hogy új találmány létezik, még pedig magyar, a magtárakra nézve. Az új találmány szerint a magtárakban a gabona 10, 20, vagy akár 100 évig is eltartható, a nélkül, hogy legkevésbé megromlanék vagy csirázási képességet elveszítenék, ellenben a gabona lapátolását a gépezet fölöslegessé teszi. Az építés saját szerkezete által pedig a magtárak egyszerűsége elvész. Az egész pedig annyiba sem kerül, mint más közönséges magtár. Bővebb részlettel később fog szolgálni a tudósítót.

— Reviczky Szevérért az egyházi szer-tartást a várad-olási plebánus megtagadta. Pesten az illető egyház részéről semmi akadály sem tétetett a gyászmise megtartását illetőleg, s az a ferencziek templomában az elhunyt több rokona és barátja jelenlétében meg is tartatott.

— Degenfeld Gusztáv gróf, ki ellen azon-gyann szól, hogy a balvégzetű Reviczky-féle párbajban mint segéd működött, mint a „P. Lloyd”-ban olvassuk, önként jelentkezett a hatóság előtt.

— A „Frbl.” azt a curiosumot közli, hogy Stajermarkban egy község 1½ kr. mondd: másfél o. é. kr. adóhátralékért executiót kapott.

— Egy lelket rázó esemény felől tudósítják Pácserről a „Hon.”-t. Sept. 22-dikén esti hat órakor a helység háza pénztárának szobájából két egymásutáni pisztolydurranás hallatszott, mire az udvaron levők beszaladván, a falu két pénztárnokát, a köztisztelőben álló Horváth Józsefet s a pénz elikkasztás gyanújával terhelt Bognár Pált, az első verében találva és végvonaglásokban, az utóbbit szája löve és már kimulva találták. A részletek a következők: Bognár Pál már néhány esztendő óta viszi a pénztárnoki tisztelet. Most két éve eltűnt a pénztárból tetemes összeg, melynek elikkasztásával az általános véleményét vádolta, de az ügybeni bírói nyomozások eredmény nélküliek levén, és semmit be nem bizonyíthatván, a vád alól nemcsak fölmentett, de hivatalában is maradt. Mult vasárnapon Horváth, a felügyelete alatt levő pénztár kinyitván, egy, a Pál mellé már régen

TÁRCA.

Magyar emlékek külföldön.

Közi

Miksa György.

Történelmi emlékeink föl kutatása hazánk határain belül a létező utmutatásoknál fogva nem járna legzöbölten akadályokkal, ha csak több részvét fordítatnék rájuk; míg külföldön a magyar emlékek fölfedezésére többnyire a véletlen vezet; miért is egyesek, valamint tudományos intézeteink figyelmének külföldön levő nemzeti emlékekre kellene irányulnia.

Az általam ismertetendő tárgyak, tudtommal a magyar olvasó közönségnek még sehol sem voltak bemutatva, s ez okból vagyok bátor igénytelnen cikkemet a t. közönség eleibe bocsátani.

I. Styria.

1) A maria-czelli egyház.

Királyaink legnagyobbikának egyike an-joui Nagy Lajos volt, és minden töle fennmaradt bármily csekély emlék is nagybecsű, hát még ha oly nagyszerű az, mint a maria-czelli egyház!

Es e nagy király emléket dicsőíti az évenként e híres búcsú-helyre zarándokoló sok ezer ember. Az egyház bejárásánál áll ember nagysága önből öntött szobra Lajos királynak magyar jelmezben. Ezen egyház építetését a rege következőképpen beszéli el.

Nagy Lajos 1363-ban a törökök vagy tatárokkal hadakozván visszavonulni kényszerül, az ellenség tulnyomó erejétől tábori oltárának kedvező szűz Mária képe előtt keres vigaszt; imája után elszenderedik. Álmában megjelenik a patrona Hungariae s győzelmet ígérvén, csatára buzdítja. Fölébredésekor mellén találja a király szűz Mária oltár-képét. Hareza kél és 20,000 emberével 80,000 ellenséget legyőz.

Hálaérzetében M.-Czellere zarándokol és I. Ottokár cseh király fivére Henrik morvai határgrof által épített kicsiny kápolnát lerontatván, helyébe egy szép gót izlésű egyházat építtetett, melynek tornya (most a külső) maig hirdeti nagy királyunk vallásos bölcseségét.

A király építtette egyházat török és tűz elpusztította ugyan, de első alakjának rajza egy, a templomban levő képen maig is látható. A leírt eseményeket három a kincstárral szemben levő kép ábrázolja. A festvények durva német kontárművek. A képek aláírata német.

Első kép.

A király tábori sátra előtt alszik, mellén szűz Mária képe.

„I. Lajos magyar király az ellenség tulnyomó serege elől visszavonulván, imájában a czelli sz. Máriához fordul és elalszik. Szűz Mária álmában megjelenvén vigasztalja s ellensége megtámadására buzdítja, bizonyos győzelemmel jellől mellére tévén kedvező sz. Mária képet. 1363.”

Második kép

Csata. „Lajos király a látomány után új erőt érez magában, hareza buzdítja csekély seregét és a győzedelmes szűz biztos segélyével az ellent megtámadja. A csata megtörténik és Lajos 20,000 emberrel 80,000 törökön csodálatos győzelmet nyer 1363.”

Harmadik kép.

„Lajos király a nyert győzelem után egész seregével M.-Czellebe zarándokol és hálaérzetében sok adományozást tesz, mik között a legnevezetesebb kedves Mária képe, melyet mellén talált. Egy nagy, fényes egyházat is emeltet. 1363.”

2) N. Lajos szűz Mária képe.

A sokszor említett sz. Mária oltár-képet a király Olaszhonból hozta magával vagy talán keletről kapta; ez a királyi udvari kápolnák sok éven keresztül legnagyobb dísz volt és a király minden csatában magával vitte.

Jelenleg arany keretbe van foglalva, de a királytól ékességül ajándékozott sok drágaköböl még csak kevés van meg, mert már sokat eladtak belőlük.

A király és a későbbi zarándokok kívül e képet különösen Miksa Ernő főherceg, styria Károly fia becsülte nagyra, fázadozásai következtében állították e képet külön kápolnába, melynek bejárása fölött N. Lajos szerencsés útkezete van festve. Ezen kápolna a m. czelli egyház azon részét képezi, melyet

„kincstárnak” neveznek, honnét „kincstári Mária kép” nevet visel.

Említett Miksa Ernő főherceg ékszereit oda ajándékozta a kép feldíszítésére s a fényes ezüsteret elkészítése körül az övé az érdem. Kivül még sok magyar ur járult ékszereivel a kép feldíszítéséhez.

A kincstári Mária kép a kápolna-oltár közepébe van illesztve, mit két ezüst angyal tart; két más angyal pedig megkoszorúzza. Az 1863-ban kijavított oltár sátor alakú. 1748-tól 1790-ig ezüstpól volt, most selyem és bársonyból van készíve. Az oltár mindkét oldalán két emléktábla függ sok drágakövel és gyönggyel ékítve. Az oltár asztalán hat ezüst-gyertyatartó van, kettő közülük Dom Miguel portugali királyi ajándéka. A szentség-ház (tabernaculum) egy hat amethyst oszlop nyitott kápolnát képez, melynek fölkejében egy szép ezüst alakokkal díszített feszület van, adományozva Eszterházy Margit hercegnő szonytól, ki 1722-ben gyalog vitte a búcsú-járó helyre. Ezen gyönyörű keresztet a francia háború idejében sok más drágasággal beolvasztás végett a gráci pénzverdébe kellett küldeni, de onnét a tárgy műbecsét látva visszaküldötték az egyháznak.

3) A kincstár.

Valamint az egyház, egy a kincstár is N. Lajos királynak köszönhető létrejöttét. E kincstár az imént leírt kápolna, hol a király sz. Mária képe van, és hol gyakran miséznek is. Az oltártól jobbra s balra üveges szekrények sorakoznak, melyekben a zarándokoktól adományozott ajándékok őriztetnek. 1829-ben valamiat máskor is sok drágaságot kellett eladni pénzén, és kamatozó állam-kötvényekért.

A Bécsben 1829-ben 21,000 p. frton eladott drágaságok között voltak: N. Lajos oltár-képének több, majdnem a legszebb gyöngyei s briliántjai. Igazságos Mátyás király több nagyon becses és ritka drágaságai. Erdődy Antal gróftól adományozott sok és nagybecsű briliánt és különféle arany foglaltat drágaság stb.

A következőkben a magyar adakozóktól származó drágaságok legnevezetesebbjeit közlendük, azon füzetke sorozásával, mely cikünk kütfeje volt *).

*) Das neue u. merkwürdige über M. Zell u. die Schatzkammer etc. 1863. Karl Tandler.

I. Szekrény.

(A bemenettől jobbra).

1) Ezüst keretű tükörkép a m. czelli szűz. Körülírata: Speculum justitiae causa nostra laetitiae 1697. Adományozva Nádasdy gr. által, midőn egy megnyert pörének hírére vette.

II. Szekrény.

10) Mátyás király üvegoszlopos ébenfa házi oltára, elefántesontból faragott képletekkel, drágakö s gyönggyel ékítve.

13) Gazdag aranyozott kehely sok és nagyon szép drágakövel kirakva. Adományozta 1745-ben esztergomi érsek és áldomagy Eszterházy Imre; szintén töle egy gyémánt-gyűrű.

III. Szekrény.

24) Két arany-korona sok drágakövel. Adomány: 1820-ban Rudnay Sándor áldomagy és bibornok.

33) Hit, remény és szeretet képlete arany-ba foglalva briliánt, smaragd és rubinokból. Adományozta 1862-ben Batthyányi Antonia grófnő ö nmlga.

35) Négy lánolós aransziv. Adományozta: Almásy gróf.

36) Arany szobor ezüst talapon. Adom. 1820-ban Eszterházy Fránciska grófnő.

39) Briliántos rózsákall kirakott ezüst sziv, melyben egy smaragd név jegy van. Ad. Jankovics Róza.

45) Mátyás királynak bableány alaku függője, gyöngyökbe s drágakövekbe foglalva. Ad. Fáy-Splényi Róza bárónő.

53) Nagyon régi rubin- és gyémántból készült kőcsaforgó, egy magyar huszár tábornok kalpagjáról.

54) Két ezüst korona. Ad. Zichy grófnő

IV. Szekrény.

72) Seitovszky áldomagy ö eminentiája ajándéka. Hosszudat négyzögű ezüst talapzatán áll ezüst oszlopon a tiszta aranyból készült m. czelli szobor mása, melynek magas-sága két lábót meghalad. E szobor előtt térdel az ezüstpól készült egyháznak ö eminentiája teljes díszöltönyében élethű arczasonlat-tal, ezüst párnán tartva az esztergomi székes-egyház szintén ezüst mintázatát.

Erre vonatkozólag a műre következő szavak vannak véve: „Az esztergomi anyaszentegyház Magyarországon több egyházaival tartod meg kegyes pártfogásában.”

ragasztott nagykerekű pecsét lehullott, és helyén rés látszott, melybe szegyet illesztve, a zárt igen könnyen mozdítható. Horváth a dolgot azonnal feljelentette, a pénz megolvastott, s még hiány nélkülnek találtatott; ekkor Bognár azon megjegyzést tett, hogy a lakat melletti nyílás ismeretes előtte, ez már több esztendő óta létező stb. Az éppen jelenlevő megyei esküdt ellenben úgy vélekedett, hogy a rés késsel kivájt és egészen új. Bognár ennél fogva újra gyanu alá esett. Röviden, a dolognak szigorú vizsgálat alá kelendő kerülnie, mitől Bognár nagyon félt, mert több nap óta feltűnő nyugtalanságot, sőt kétségbeesést tanusított. Tegnapi Horváthot többször magához szólította, de ez nem ért rá oda menni; este felé végre mégis találkoztak a községházában, s ekkor történt a gyászos esemény, melynek tanuja nem volt. Az egyik pisztolyt a szoba szögletében, a másodikat Bognár teste alatt találták. Azt beszélik, hogy Bognár, mielőtt a Horváthtal találkozás végett onnan hazulról eltávozott, gyermekeit anyjuk iránti engedelmességre és erkölcsös életre intette volna, mert őt többé soha sem fogják látni. A körülmények kétségtelenül teszik, hogy Horváth is áldozat, és Bognár a tettes, mit a nép is hisz látszik. A szerencsétlent, kit kérelmetlenül végeztek, virágos korában övé, egy szerető nő és két kisdéd karjaiból oly kegyetlenül kiragadt, tetőtől talpig derék magyar ember volt. Béke poraival.

A brüsseli szeptemberi ünnepeknél az idén a kormány által az arany bátorsági éremmel jutalmazottak közt egy öt éves fiúcska is van: neve Tasset József Napoleon Tubizból, ki hat hónapos öcsését a legnagyobb életveszély közt mentette ki a lángok közül. Midőn a helygubernátor az arany érmét e hős gyermek mellé tűzte, az egybegyűlt sokaság szűnni nem akaró tapsviharban tört ki.

Ströbl Miklós a „P. Napló” tárczájában „Világnyelv eszméjét” hozza szövegére. Szerinte lehetséges, hogy az egész világ egy nyelven beszéljen. Ezen nyelv elütne minden most létező nyelvtől, de könnyen felfogható és tanulható volna egyszerűsége és következetesénél fogva. Például az ember volna = **ab**, ökrös = **ac**, ló = **ad**, juh = **af**, sertés = **ag**, arany = **ib**, ezüst = **ic**, platina = **id**, réz = **if** stb. Mi dicső dolog volna, mondja értekező, ha összehoznánk a világot, minden széléről, beszélhetnének egymással, nem németül, vagy franciául, hanem egy nyelven nevezetesen. Egyébiránt bevallja értekező, hogy sok előtt nevéstől fog feltűnni eszméje, de azzal vigasztalja magát, hogy mondtak már mások

A térdelő újján levő drága kövű gyűrűt le lehet buzni, valamint a térdelő előtt levő ezüst könyvecskét kinyitni. A talapat oldalaira következők vannak bevéste: „Az 1857-beli magyar országos bucsu járaton résztvettek: nagy-kéri Seitovszky János bírnok, hercegprímás, esztergomi érsek; Roskoványi Agoston, váci püspök; Szenyó Ferenc szombathelyi püspök; Viber József, háltai püspök. Velük más sok apát, prepost és kanonok, összesen 31; a pesti egyetem 6 tanára; továbbá igen sok lelkipásztor, növendék pap és szerzetes, 14 egyházmegye s 10 szerzetes rendből; mindössze 232 egyházi személy. Nemkülönben világiak közt gróf Apponyi György, Zichy Bódog stb. A magyar zarándokok összes száma a 25,000-et meghaladta. Mindezekért áldassék az ur! Magyar beszédet tartott a primás Pozsonyban és M. Czeliben, Grynaus a liliumföldön, Zalka s Szébenyi Antal itt.”

E művet készítette 1857-ben pesti ötvös Paties Ferenc. Lehet, hogy az angoulêmei hercegné által adományozott tizenegy nagy és három kicsiny briliáns kirakott kereszt, valamint más adományok beléértékre drágábbak, de művészibb és gyönyörűbb tárgy az épp leírtaké nincs az egész kincstárban. *)

73) Az oltár mögött egy szög-szekrényben Nagy Lajos király arany- és gyönyörűségi zöld selyem nászöltőnye, s arannyal himzett inge. Adom. 1364-ben maga a király. (Az időtől nagyon meg van viselve.)

74) Az evangélium oldalán levő szög-szekrényben a királyné, Nagy Lajos neje Kotromanovich Erzsébeth szerb király leány nászruhája, arannyal himzett alöltőnye s pártaja. (Ezek is az időtől nagyon megemészte.)

75) Az oltár mögött a szekrestye szekrényben Lajos király győzelem ékesített kardja, (megviselt bőrtüvelben) két kegyele, két karváltja s (akkori divatu hosszu) sarkantyú, miket azon csatában viselt, melynek győzedelmét a celli szűz kegyének tulajdonított.

V. Szekrény.

77) Ezüst Sz. Mária íveg borító alatt (művészi munka). Adom. 1833-ban Csáky grófné.

*) Lásd e tárgyról a „Vasár. Ujság” 86. sz. az 1858-dik évfolyamában.

ennél sokkal boldobbat is, s az ő boldóságában legalább van — methodus.

— A dohányfogyasztás. A hivatalos kimutatásokból kitűnik, hogy a folyó 1864-dik év első felében dohányért az összes bevétel 26 millió forintot tesz, mit a múlt év első felével összehasonlítva, 8757 forint keveslet mutatkozik. E kevesbedés oka, mint a pénzügyministerium számlái osztálya megjegyzi, azon körülményben rejlik, hogy a növekedett pénzhiány folytán leginkább az olcsóbb dohánytermékek fogyasztattak. Mi a különféle dohánytermékek iránti megemlítés, hogy burnót az idén nem adatott el annyi, mint tavaly, de a Virginia s valódi Havanna-szivar kelete növekedett. Magyarország alsóbb részeiben valamint Csehországban a dohányérti bevétel szaporodott, Erdélyben s Magyarországon kevesbedett.

— Kimutatás a kolozsvári kiségitő pénztár-egylet forgalmáról sept. havában 1864.

Bevételek:

Pénztármaradék a m. hóról	3,194 ft 82 kr.
34 új tag 61 részvény után	5 ft.
Havi, rendes és rendkívüli bevételek	17,637 „ 49 „
Könyvdíjakban	34 „ — „
Kamat, provisio és váltódíj	1,908 „ 52 „
Bélyegdíjakban	110 „ 10 „
458 tag által visszafizetett kölcsön	96,187 „ — „
A bevételek összege	119,376 „ 93 „

Kiadások:

476 tagnak kölcsön	111,686 ft 75 kr.
Tisztviselők fizetése	179 „ 34 „
Irodai kellékek	37 „ 84 „
Bélyegre	120 „ — „
Kamat	28 „ 71 „
Tőke visszafizetés	6,082 „ 98 „
Házbérre	195 „ — „
Pénztármaradék	1,046 „ 31 „
	119,376 „ 93 „

Kolozsvárt, september hó 30. 1864.
Tauffer Ferenc, Gelth János, Wagner F. igazgató. könyvvizető. pénztárnok.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, sept. 29. A „Daily Telegr.” Palmerston lapja, a francia-olasz szerződés felett elmélkedvén, azt különösen Ausztriára nézve, a velencei kérdés miatt tartja nagy horderejűnek. „Austria, így ir-

többek közt a nevezett lap, a legnagyobb gyanakodással kell hogy nézze a Francia- és Olaszország közötti viszonyok tervbe vett alakítását. A római kérdés végleges megoldásának főakadálya nem Róma, hanem Velence. Husz megoldás lehetséges, a mely mellett a pápaság és Victor Emanuel kormánya, ha nem is egyetértésben, de békében élhetnek egymással. Sőt azt is mernők állítani, hogy a megoldásnak be kell következni akár lesz valaha az egységes Olaszország valóságáig, akár marad „geographiai fogalomnak.” De Austria és Olaszország között nincs lehetséges kiegyenlítés. A jelen állapot egy ingatag egyensúly, s előbb utóbb Ausztriának vagy vissza kell nyernie az Alpok déli részén volt régi tulajdonosságát; vagy feladnia az alpokon túli birtokait.”

Franciaország. Páris, sept. 29. A september 15-iki szerződés szövege még nem került a nagy közönség elé, s már az arra vonatkozó titkos cikkekkel, hátulsó gondolatok stb. találgatja a napi sajtó. Így az „Indep. B.” levelezője azt írja, hogy a midőn a szerződés fogalmazása felett folyt a vita, az egyik pont szerkezeti javaslata előbb így hangzott: „az olasz kormány kötelezi magát, hogy a pápai államok határait tiszteltetben tartja”; a mi azt tette volna, hogy soha át nem lépi. Azonban Victor Emanuel felhatalmazottai ezt nem akarták aláírni, s így jött létre a következő módosítás: „Az olasz kormány kötelezi magát, hogy a pápai kormányt, arról az oldalról, a melyről a pápai államok az olasz királysággal határosok, soha sem támadja, vagy támadtja meg”; a mi már azt tenné, hogy más oldalról, a hol t. i. nem határos az olasz királysággal, megtámadhatja.

A „Vaterland”-nak állítólag igen hiteles tudósítása szerint, az egyezmény aláírása alkalmával Pepoli marquis kijelentette, hogy kormánya Olaszországnak mindazokat a jogait, melyeket a parlament Rómának fővárossá lett kikiáltása által megállított, fentartja.

Az „Opin. nat.” szerint ez másképp nem is történhetett. „Ha, ugymond, Victor Emanuel valóságban örök állítanak a pápai trón mellé s a nemzeti törekvés ellenébe, ez nem lenne kevesebb, mint tizenöt egész évi becsületességet egy megfoghatatlan árulás által meghazudolni. Olaszország várhat, de soha sem mondhatja le. A jog elévülhetlen. Egyébiránt ne feledjük a császár következő mondatát: „Hogy a pápa saját házában ur legyen, függetlenségének biztosítva, s kormányának alattvalói által önként kell fogadva lennie.” A „La Presse” következő elmés megjegyzéseket tesz az egyezményre: „A hátulsó gon-

dolatok nem a francia politikaiban, hanem magában az egyezményben rejlenek. Nézetünk szerint sajátságos kétértelműség nehezkedik a belyeztet. Mi igyekeztünk azt eloszlatni s imé a „Constitutionnel” még bonyolultabb teszi. Felfogásunk szerint a dolog így áll: A francia politika elveszi Olaszországtól Rómához való reményét; de az egyezmény ruganyos szavai minden pillanatban visszaadhatják. Franciaország, az ő gondolata szerint, bejárta Rómának egy ajtaját Olaszország előtt; az egyezmény megnyitott kettőt.”

A „France”, a turini véres zavargások dacára, azt a merész állítást nyilatkoztatja, hogy Olaszországban az előbbi évekbeli ingerültség helyébe a kedélyeknek oly lecsillapulása lépett, melynek következtében Róma megszállva tartásának nyugottabb fölfogása vált lehetségessé. Mindamellett is a római kérdés, szerinte, még mindig komoly nyugtalanságra adott alkalmat, s az egész világot abban a meggyőződésben tartotta, hogy a Vatikánban előbb-utóbb válság áll küszöbön. Ez utóbbinak megelőzése végett jött létre a sept. 15-diki egyezmény, melyet semmi esetre sem lehet az eddigi francia politika folytatásának tekinteni. A főváros áthelyezése iránti, Turinből eredt határozattal Olaszország lemondott non possumus-áról s lehetővé tette a Franciaországgal való további alkudozásokat. Olaszország nem csak hogy nem vágyik többé a pápai területre, hanem még arra is kötelezi magát, hogy annak sérthetenségét oltalmazdja, s a pápának rendelkezésére helyezze a pénzbeli eszközöket, egy hadsereg alakítása végett, saját országában a rend fentartása tekintetéből. Az egyezménynek másféle magyarázata, a „France” szerint, éppen nem létezik, s azt a fölvetést, mintha Florencz csupán egy közbeeső állomás lenne a Rómába vezető úton, mint gyakorlati lehetetlenséget vissza kell utasítani; az egyezmény csupán akkor nem fogja létezni, ha a turini kabinet s parlament azt fentartások által akarnák gyöngíteni.

Olaszország. Róma, sept. 24. Az „Osservatore romano” költöttnek nyilatkoztatja az egész beszélgetést, mely a „Patrie” szerint a római francia követ és a pápai kormány között a francia olasz egyezményre vonatkozólag folyt volna. Azt állítja, hogy az egyezmény még nem is érkezett meg Rómába.

Nápoly, sept. 28. Egy nagy számmal egybegyűlekezett népgyűlés a september 15-i egyezmény mellé nyilatkozott oly fentartással, hogy az Rómába s Velencének annexiójára fog vezetni. A ministeriumot kéri a gyűlés, hogy egy ideiglenes főváros választásában ne

éves lehet és Plankenstein alatt mintegy 181 év óta hever.

Még a legutóbbi időkig oly jó karban volt az agyu, hogy urnapiján a paraszt ifjak vele taraczk gyanánt addig s addig puffogtattak, míg egy ily síhedernek elvitte a karját; a fizékek talán most már békét hagytak volna az ágyuak, de egy buzgó jószágfelügyelő mégis beszegeztette.

Az ágyucsovén levő két fül, valamint a büttyjén levő gomb le van törölve. Nem tudhatni, hogy ez a jámbor osztrák parasztnak, vagy valami angol rongáló mükédely bárbarismának nyoma.

Hála az égnek, hogy a fölírás nem volt oly könnyen letörölhető, s még tanuskodhatik a magyar jelleg- és eredetű, mely életlen tárgyakon is daczol az ellenséges megrohanással.

2) Bécs Ujhelyt (Wiener Neustadt) egy odaváló ötvös külsze szerint az ezen városokban 1671-ben lefejezett magyar vértanúk Nádasdy Ferenc, Zrínyi Péter, Frangepán Ferenc (e hies család utolsó sarjadéka) magyarka gombjai a tanácsház levéltárában még megvannak.

3) Egy magyar kard.
A. Ausztriában a vad nárcisz koszorúza partu alsó-lunai tó majdnem tövében fekszik egy kicsiny helység, melyben egy Ammon nevű birtokos lakik, kinek kitűnő állatok és más sokféle tárgyakból álló gyűjteménye van. A többek között egy nemzetiszínű kardkötő magyar acélhüvelyű kard függ. E kard története egy a falraszegett félén van leírva.

„A segesvári csatában egy magyar tiszt öt muszka dsidást levág. Az orosz tábornok látván a magyar hősiességét, kegyelmet ígér neki, ha megadja magát; a magyar a kegyelmet megveti. Hatodiknak nekikgrat egy dsidás tiszt, ki leszurja, de maga is oly sebet kap kezén, hogy ennek következtében a szegény kórházban meghalt. Az emléktől magával hordozott kardot a kórház akkori igazgatójának ajánlja emléktül. Az orosz meghalt s a kórház igazgató a reászallott kardot említtet fivére Ammonnak ajándékozta, kinek 1861-ben láttam.

Eszterházy Pál nádor emeltette a szent Katalin oltárt. *)

2) A gráci Joannumban, melynek természetudományi gyűjteményében a legtöbb és legszebb arany-rögök (Goldstufen) Erdélyből kerültek. Erdemes továbbá a megemlítésre nem belbecse, mint inkább szokatlan alakjárt: egy emberfő nagyságu ökönyi darabokból összealkotott kárneol, melynek házája szintén Erdély.

II. Alsó-Ausztriában.

Tinti báró Plankenstein nevű régi vára közelében egy ágyucsovó hever a zord fenyesnek közepette.

Az ágyun levő czimer következő: egy a két utó lábán álló orosz lány, egyik előlábával nyelen levő napot, a másikkal nyelen levő csillagot tart, körirata: „Georgius Szelepchényi episcopus Nitrensis”, az évszámát nem lehet kivenni. A czimer püspök stíveg fedi.

Az 1685-ben meghalt Szelepchényi *) 1655-ben nyitrai püspök volt, 1662-ben kalocsai, 1687-ben esztergomi érsek. Az ágyut tehát 1655, és 1662 között ültette.

Az 1655-ben választott 83-dik nádor **) hadadí Wesselényi Ferencztől 84-dik nádor Eszterházy Pál, 1681-ben I. Leopoldus császár a nádori széket nem méltóztatta betölteni, hanem az időközben megüresült állomást ugynevezett királyi helytartókkal töltette be; ezen hivattal 1667-től 1681-ig Szelepchényi látjuk fölruházva. Mivel Szelepchényi a német császár hű embere volt, a török párthoz tartozók birtokait gyakran dúlták és valószínű, hogy ily összekocozás alkalmával jutott az egyház nagy ágyuja török kézre. A plankensteinai szobahagyomány után beszéljük, hogy egy török csapat Plankensteint ostromolta volna s az említtet ágyu talapja eltűrtén, csak csőve maradtott volna ott.

1683-ban ostromolták a törökök Bécs utójára, s akkor kellett az ágyut is egy kéj kirándulás alkalmával Plankenstein alá vinniük. Ezek szerint az ágyu körülbelül 200

*) Lásd a „Vasárnapi Ujság” 85. sz. 1867-diki évfolyamában.

*) Corpus jur. hung. 1655: 51; 1662. concl. 168: 3.

**) Szörényi Sándor 1717-ben kiadott nádorok név-órán.

engedje magát helyhatósági érdekek által tényleg vezetni. A királynak köszönetet szavaztak. Azt a hírt, hogy Auszria tiltakozott az egyezmény ellen s a háború kiütése valószínű nagy örömmel fogadták. Pénzgyűjtést határoztak a turini áldozatok számára. Genua, sept. 27. A mint a „Gen. Corr.”-nek írják, az a hír, hogy Garibaldi helyeselte volna az egyezményt, nem érdemel hitelt. Garibaldi semmi feltételt alatt sem adna hitelt francia egyezményeknek és biztosításoknak. Azt vélik ugyan nemelyek, hogy az egyezmény némely titkos pontjai, amelyek még nem hatottak ki a nyilvánosságra, rábírják Garibaldit, hogy az egyezményen megnyugodjék; de ez a feltevés is még megerősítésre vár.

Turin, sept. 26. A „Patrio”-nak írják: Az a hír, hogy a „Minghetti-kabinetet” rögön a La Marmora-ministerium váltotta fel, eleinte Olaszországban kellemetlen benyomást tett. Azt beszélték, hogy az új ministerium nem fogadta el a Franciaországgal kötött egyezményt. Mindenütt reakció érzete nyilvánult Turin városa ellen, s Messina, Catania s Reggioban tüntetések történtek a megbukott ministerium mellett. Azonban ama távirati tudósítás folytán, mely szerint a La Marmora-

ministerium végrehajtandja az egyezményt, a kedélyek lecsillapultak. Szombat óta Turin nagyon nyugodt. Az igazgatásnak egyedül fennmaradt nyomait az összes falakat borító falragaszok képezik. A 21- s 22-ki zongorásoknak nemzeti színezetet igyekeznek adni. Így ama bizottmányok s lapok, melyek a végzetleges agitatio előmozdítóit voltak, egymással versenyezve ismétlik, hogy Turin nem önmaga, hanem Róma mellett tiltakozott. Ezt ugyan senki sem hiszi; azonban ez legalább azt tanúsítja, hogy pirulnak az önzés érzelmei, mely e szerencsétlen alkalommal a hazaszereteten győzedelmeskedett. Oly fanaticsok is találkoztak, a kik az államügyeségnél panaszt adtak be Peruzzi volt minister ellen. Cialdini tábornokot Turinba várják. Az új ministerium nem fog véglegesen megalkulni, mielőtt a tábornok, Ricasoli báró, s némely más, La Marmora által Turinba hívott kitűnő személyek véleményét ki nem hallgatják.

Dánia. Kopenhága, october 1. A mai „Flyveposten” ezt írja: Különböző német lapok azt hirdetik, hogy Dánia beleegyezett a hercegségek activ államvagyonának felosztásába. Ez alig egyéb, mint üres hír. Nagyobb

valószínűség az, hogy Dánia javaslatot terjesztett elé a pénzügyi kérdések méltányos kiegyenlítése tárgyában; azonban nagy kérdés, hogy a szövetszert hatalmak kormányai elfogadják-e e javaslatot, miután eddigelő még semmi jelét nem mutatják, hogy túlzott követeléseikből valamit leengedjenek. Azt beszélnek, hogy az ügy a tegnapi értekezleten volt tárgyalás alatt.

Mexiko. A „New-York Herald” tudósítja Havannából következőleg ir Mexiko helyzetéről: Az utolsó tudósítások szerint Miksa császár uton volt az ország belsején keresztül, ez az ut azonban csak lassan s nagy elővigyázattal lön folytatva. A fogadtatás igen hideg volt. Az új állapotok állítólagos szilárdasága dacára mégis aug. végén 50 főből álló guerilla csapat Vera-Cruz közepebe hatott s nagy számú lovakat vett; egyszersmind egy francia guerillavezért is elfogtak s agyonlőttek. Az ország belsejében folyó harcok úgy látszik, nem gyakorol a kereskedelemre nagyon jelentékeny hatást; de míg harcok és zavar uralkodik az egész országban, nem lehet sem minemű formának megszilárdulásáról szó. Míg levelek Vera-Cruztól jelentik, hogy a conföderált déli államok biztosokat küldtek

Mexikoba azzal a felszólítással, hogy a conföderatiót bizonyos határidő alatt a mexikói kormány ismerje el.

Ujabb. Bécs, oct. 3. A „Neue frei Presse” mai esti lapja írja, miszerint a szombaton tartott conferentia ülésben a német nagyhatalmak azon javaslatot, miszerint a köztük és Dánia közt fenforgó felszámítási ügy választott bíróság ítélete a’ a volna bocsátandó, — elfogadhatlannak nyilatkoztak, — egyuttal a dánoknak ultimatum-szerű határidőt tűzvé ki, mely alatt ezen ügyben végleges nyilatkozat megételét a német hatalmak elvárják. — A dán meghatalmazottak értesíték ez iránt kormányukat; a határozat mára várattott, melynek megérkezése után azonnal conferentia ülés fog tartatni.

Az „Oest. Ztg.” esti lapja megczáfolja azon hírt, mintha az országbíró gr. Andrassy-nak elbocsátási kérelme már el is fogadtatott volna. E lap szerint még az sincs tudva, hogy ő exciája egyáltalában kérte-e elbocsátását.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Sz. 3598—1864.

(259)

(1—3)

Hirdetmény.

A folyó évi november 1-ső napjától a jövő 1865-ik évi octóber végéig a helybeli katonai lakományok számára a város által tűzifa pótlékban mintegy 92 rövid öl kemény tűzifa, továbbá mintegy 23 mázsa világítási olaj; mintegy egy mázsa fagygyújtó és mintegy 2800 tiz fontos részlet sűrű szalma lévén adandó; ezen kellékek kiszolgáltatására nézve folyó évi **october 14-ik napján** délután 9 órakor a tanácsbáz az emelet 4-ik számú termében **árlejtés fog tartatni**, melyre válnakozni vágyók a felkiáltási öszveg 10% bánatpénztik befutale mellett megjeleni felbivatnak. Bővebb értesítést vehetni illető tanácsai előadónál tanácsbáz 10 szám alatt.

Sz. kir. Kolozsvár város közig. tanácsa 1864-ik év october 1-jén tartott üléséből kiadta

ELEKES ANDRÁS,
helyet. aljegyző.

(255)

(2—3)

Sz. 831. 1864. Hirdetmény tengeri szállításra.

A Nagybányai kincstári bányakertületi munkások számára szüksegelt 16,580 mérő tö. kelletes száraz tavalyi tengerre — melyből

6750	—	—	bécsi mérő	Nagybányára
4550	—	—	—	Kapnikbányára
1710	—	—	—	Oláhláposra
2060	—	—	—	Sztrimbulyba
1510	—	—	—	Oláhláposbányára

részletenként leendő szállításra, **f. év October 21-én** a Nagybányai kincstári gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok után árcsökkentés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók lepecsételt ajánlataikat f. év October hó 21-iki déli 12 óráig a Nagybányai kincstári gazdasági hivatal irodájában adják be, későbbi ajánlatok semmi titly alatt el nem fogadtatván.

A szállítási feltételek Nagybányán, egy Sztrimbulyban és Kapnikbányán az illető gazdasági irodákban akár mely órában megtekinthetők.

Kelt Nagybányán, September 30-án, 1864.

Kincstári gazdasági hivatal által.

NEM HIVATALOS.

(260)

Eladó birtok.

(1—1)

Egy 52 hold külsőből, 3 belső telekből álló birtok szabadkézből eladó. Fekszik Kolozsmegegyében, **D. Széplakon**. Értekezhetni iránta személyesen vagy levél által **SZ. P.** tulajdonossal.

(252)

Eladó szőlő.

(2—3)

Szentgyörgyhegyen az alsólabban a hiddal átellenben **négy és fél fertály szőlő** **terméssel vagy a nélkül és több kosár méh eladó**. Értekezhetni a nagykaszármával átellenben **399. sz. háznál** özvegy **WÁSZI TOBIAS**néval.

(258)

(2—2)

Figyelmeztetésül
Opikus BOSCOWITZ és FIA
számos megkeresések következtében Kolozsvárt tartózkodási idejét **october 8-ik napjáig bezárólag meghosszabbította.**

(256)

Kiadó vendéglő.

(2—3)

Kolozsvárt belső közép utca végén „**ANGOLLÓHOZ**” czimzett, **Sárga-fogadó** f. évi October 24-től kezdve több évekre bérbe kiadó.
A fogadó épülete 15 szobát, 2 konyhát, pinczéket és i-tálakat foglal magában.
A kiadás feltételei iránt értekezhetni belső-közép utca 459 sz. a. tulajdonos özvegy Schilling Jánosnéval.

(257)

Haszonbéri hirdetés.

(2—3)

A kolozsvári Convictus és Seminarium szántó-földjei és szénafüldjei **f. october 10-én d. e. 10 órakor**, a Tanács-háznál, nyilvános árverésen, darabonként hat esztendőre haszonbérbe kiadatnak. Mi is ez-nel közhírre tétetik a gondnokság által.

(253)

Árverezési hirdetmény.

(3—3)

A szén- és monostor utca közötti Kolozsvárt **192** szám alatt fekvő, **42** lakrészekből álló, tágas udvarral és kerttel ellátott ugynevezett Wesselenyi-ház a jövő **November 3-án d. e. 9 órakor** magánál a nevezett háznál tartandó nyilvános árverezés után a többet ígérőnek örökön el fog adatni. Ezen árverezésről a venni szándékozók oly megjegyzéssel értesítenek, hogy a kikáltási öszveg **18,000 o. e. frtban** állítattott meg, és hogy az árverezési feltételek a Kolozsvár városi törvényszéknél, és bányász tiszt Páka János úrnál, a b. király utczában 407 szám alatt is megtekinthetők.

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK,

melyek sokszerű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendetes eredményei által jóknak bizonyultak be, következő tizenkét különböző nemei teljes biztossággal ajánlathatnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek: (10—10)

darabja utasítással együtt o. e. kr.	darabja utasítással együtt o. e. kr.
Hamiglab-szappan , görv bajnál . 55	Kátrány-szappan , bőrbámladéknál 35
Irla-szappan , idült bőrbajoknál . 35	Halmájzsir-szappan , aszknál 35
Terpentin-szappan , bennlásoknál 35	Epe-szappan , börtisztálanságoknál 35
Benzoe-szappan , bőrkeményeségnél 40	Kén-szappan , bőrkütegeknél 35
Kámfor-szappan , csusz bajoknál 35	Rozmarin-szappan , erősítőmos-dáshoz 35
Kaniblag-szappan , elévült kütegeknél . 45	Könleg-szappan , keményedésnél 35

Az ezen szappanokhoz mellélt utasításokban elő vannak adva azon különböző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legcélszerűbben használatnak, valamint azon különféleség is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bebizonyult hatásuk fokozatával értékük nevelthetők: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szecvedőnek a külső szerek használatát könnyebbíti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosab s általánosab alkalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2 1/2 obon nehezségű darabokban adtnak el s hivatalosan letett fügvényeik mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.

Egyedüli raktár
Kolozsvárt: WOLFF J. és KHUDY J. özvegy-gyógyszertárában.
Brassóban: Jekelius Ferd. gyógyszerárban.

(254)

Bérlet hirdetmény.

(3—3)

Báró Radák Istvánné ő nagyságának M.-Szengyelbe, Maros-Ludastól egy óra járányira, levő birtoka az **1865-ik év Szentgyörgy napján kezdve** hat évre haszonbérbe kiadandó. A birtok áll több mint 37 hold jó lakó és gazdasági épületekkel ellátott belsőből, 11 hold jó miv alatt lévő szőlőből és 1275 hold tagosított birtokból. Értekezhetni Nagyenyeden Zeyk Károlylyal, vagy Kolozsvárt ügyvéd Pataky Józseffel.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelytt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelytt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

kapható:

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzet, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára 2 frt 50 kr.

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 frt.

A Kosztolányi hölgyek.

Történeti regény, két kötetben. Irta **P. Szathmáry Károly**.

Ára 2 forint o. ért.

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.

Diszkiadás 1 frt 60 kr.

A TÁRSADALOM ALAPELVEL.

Irta **Zádori János**. Ára 2 frt.

Huszárdolgok. Rajzok és humoristikus elbeszélések a huszár életéből, az ősmagyar harezmodor rövid ismertetésével. Irta Petheő Dénes. Ára 1 frt 40 kr.

A Boulevard gyermekei. Regény Irta Kock Pál. Francziából. Rózsá-ági Antal. Ára 1 frt 40 kr.

Gróf Bethlen Miklós, Történeti emlékrájai. Francziából. Toldy István. Ára 2 frt — kr.

Beethoven sonátái. Zongorára. 2 kötet. Ára 8 frt.

Ajánék, Jegyesek s új házaspárok számára, vagy a házasság titkai. Tapasztalt tanácsadó, mind a két nembeliek számára. A házasság előtt és után. Irta dr. Wedeler F. W. Ára 1 frt 40 kr.

(121) 6/10 (7—12)
Részletekben fizetendő

Sors-jegyek és igervények

kaphatók:

Mayer A. és Társa bank- és váltóüzletben.
Bécs, Stock im Eisenplatz, Ecke den Seilengasse.
Leveleket bérmentve kérjük küldeni.